

A feladat sorszáma:	21-22.	Standardszint:	4-6.
A standard(ok), amelye(ke)t a feladattal fejlesztünk:			
Olvasás, az írott szöveg megértése	Tájékozódás a szövegben, szövegelemző műveletek, információkeresés.	Képes szövegelemző műveleteket, valamint információkereső technikákat (adatok visszakeresése), alkalmazni a különböző típusú, műfajú, nagyobb terjedelmű szövegekben.	
Olvasás, az írott szöveg megértése	Tájékozódás a szövegben, szövegelemző műveletek, információkeresés.	Értelmezi, szintetizálja a szöveg információit, gondolatait.	
Olvasás, az írott szöveg megértése	Olvasási stratégiák, az értő olvasást segítő technikák alkalmazása.	A szöveg megértését önálló következtetéssel, lényegkiemeléssel, tartalommondással, vázlatírással, jelentéstulajdonítással bizonyítja.	
Olvasás, az írott szöveg megértése	Lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.	Az adatokat, gondolatokat összefoglalja, értékeli.	
Olvasás, az írott szöveg megértése	Lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.	Önállóan alkalmazza az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás stratégiáit.	
A tanulási képességek fejlesztése	Információk gyűjtése, rendszerezése.	Különböző műfajú szövegek tartalmi elemei közül ki tudja választani a kulcsszavakat.	
A tanulási képességek fejlesztése	Információk gyűjtése, rendszerezése	4. szint Segítséggel képes az információk rendszerezésével vázlatot készíteni adott szöveghez.	

		<p>5. szint Segítséggel képes az információk gyűjtésekor jegyzeteket, rendszerezésekor vázlatot készíteni.</p>
		<p>6. szint Az információk gyűjtésekor, rendszerezésekor önállóan készít jegyzeteket, vázlatot.</p>

A fekete áfonya

A fekete áfonya gyümölcstermő növény. **Népies nevei:** havasi meggy, boronyica.

A tölgyesek és bükkösök lakója, de behúzódik az ültetett fenyvesek szélére is. A sekély, savanyú talajú erdőkben általában csoportosan-tömegesen jelenik meg.

Alacsony növésű (30-60 cm), gazdagon elágazó félcserje. Legyökeresedő ágai, hajtásai szögletesek, zöldes színűek. Leveli tojásdadok, kihegyezettek, finoman fűrészesek, kopaszak. Virágai rózsaszínnel futtatottan zöldes színűek, áprilistól júniusig nyílnak. Az érett bogyó gömbös, borsó nagyságú, feketés-kék, hamvas.

Bogyója gyümölcssavakat, cukrot, sok vasat, A-, D- és C-vitamint tartalmaz.

A teljesen beérett fekete áfonyabogyókat augusztusban és szeptemberben szedik. Szedésre optimális napszak a délután, száraz, meleg napokon.

Gyümölcse közkedvelt lekvár; gyümölcslevesek, gyümölcssaláták alapanyaga, sütemények ízesítője, tölteléke. A hasmenés, fogínygyulladás régről ismert gyógyszere. A levéből főzött tea vesetisztító. Nem szabad belőle sokat enni, mert a nagyobb mennyiségben akár fájdalmas gyomorösszehúzó hatása lehet.

A madárberkenye

A rózsafélék családjába tartozik. Népies neve veres berkenye. A dombvidékeken, hegyvidékek erdeiben: fenyvesekben, bükkösökben, tölgyesekben is megtalálható. Feltűnően szép, piros termésű cserje vagy fa. A fa magas terebélyes, törzse karcsú, koronája laza. Kérgé szürkés, sima, levelei sötétzöldek, erősen fogazottak. Virágai sokvirágú sátorvirágzatot alkotnak, kerek termései élénkpiros színre érnek be. Termése nyár vége felé, szeptember környékén gyűjthető, októberben már lehullik. A dércsípte, érett bogyókat gyűjtik, száraz, napos helyen a fürtről leszedve, majd kiterítve szárítják, aszalják.

Lekvár, zselé készítésére, süteményekbe, húsételek, vadhúsok mellé kiváló mártás.

A berkenyevirágból enyhe has- és vizelethajtó hatású tea készíthető. Friss gyümölcsét vitaminpótlásra fogyasztják. Cukorpótlóként is alkalmazzák.

1. Egészíts ki a táblázatot a gyógynövényekről szóló szövegek alapján!

			a	
	<i>fekete áfonya</i>			
népies nevei		veres berkenye		
élőhelye				
törzse				
		sötétzöld páratlanul szárnyalt erősen fogazott		
virága				
termése	feketés-kék, hamvas			
Összesen			pont	

Olvasd el a gyógynövényekről szóló ismeretterjesztő szövegeket!

A fekete áfonya

A **fekete áfonya** gyümölcstermő növény. **Népies nevei:** havasi meggy, boronyica.

A tölgyesek és bükkösök lakója, de behúzódik az ültetett fenyvesek szélére is. A sekély, savanyú talajú erdőkben általában csoportosan-tömegesen jelenik meg.

Alacsony növésű (30-60 cm), gazdagon elágazó félcserje. Legyökeresedő ágai, hajtásai szögletesek, zöldes színűek. Levelei tojásdadok, kihegyezettek, finoman fűrészesek, kopaszak. Virágai rózsaszínnel futtatottan zöldes színűek, áprilistól júniusig nyílnak. Az érett bogyó gömbös, borsó nagyságú, feketéskék, hamvas.

Bogyója gyümölcssavakat, cukrot, sok vasat, A-, D- és C-vitamint tartalmaz.

A teljesen beérett fekete áfonyabogyókat augusztusban és szeptemberben szedik. Szedésre optimális napszak a délután, száraz, meleg napokon.

Gyümölcse közkedvelt lekvár; gyümölcslevesek, gyümölcssaláták alapanyaga, sütemények ízesítője, tölteléke. A hasmenés, fogínygyulladás régről ismert gyógyszere. A levéből főzött tea vesetisztító. Nem szabad belőle sokat enni, mert a nagyobb mennyiségben akár fájdalmas gyomorösszehúzó hatása lehet.

A kökény

A **kökény** közismert, cserje termetű növényfaj, a szilva egyik rokona. Magyar népies nevei: kökény, boronafa, koronafa, ekegúzs, kininfa, kökönye, tövisfa, zabszilva. Hegyoldalak, erdőszélek,

cserjések, napfényes erdők növénye, kb. 1500 m magasságon is megél.

Az 1-4 m magasra is megnövő lombhullató cserje sötétszürke ágai hegyes tövisekben végződnek. Lassú növekedésű, hosszú életű. Gyökerei messzire kúsznak, kérge sötétszürke, később repedezik. Levelei kisméretűek, szórt állásúak, egyszerűek vagy lándzsásak, szélük aprón fűrészcsipkés. Virágai fehérek, ötszirmúak. Termése apró, kékesfekete, hamvas, csonthéjas, ősszel érik. Az éretlen termésének húsa erősen fanyar ízű. Akkor érdemes gyűjteni a gyümölcsöt, amikor a dér már megcsípte, ekkorra megpuhul, fanyarságából veszít, és enyhén édes íze lesz. Nyersen is ehető, de mézzel gyógyító hatású dzsem vagy zselé készíthető belőle. Leveléből teát főznek, gyümölcséből almával keverve mártás készíthető.

Bimbójából vértisztító teát főznek. A virágzata teaként hashajtó, a terméséből készült lekvár viszont hasfogó. Népi gyógyászatban vérnyomáscsökkentőként is használják.

A madárberkenye

A rózsafélék családjába tartozik. Népies neve veres berkenye. A dombvidékeken, hegyvidékek erdeiben: fenyvesekben, bükkösökben, tölgyesekben is megtalálható. Feltűnően szép, piros termésű cserje vagy fa. A fa magas terebélyes, törzse karcsú, koronája laza. Kérge szürkés, sima, levelei sötétzöldek, erősen fogazottak. Virágai sokvirágú sátorvirágzatot alkotnak, kerek termései, élénkörös színre érnek be. Termése nyár vége felé, szeptember környékén gyűjthető, októberben már lehullik. A dércsípte, érett bogyókat gyűjtik, száraz, napos helyen a fürtről leszedve, majd kiterítve szárítják, aszalják.

Lekvár, zselé készítésére, süteményekbe, húsételek, vadhúsok mellé kiváló mártás.

A berkenyevirágból enyhe has- és vizelethajtó hatású tea készíthető. Friss gyümölcsét vitaminpótlásra fogyasztják. Cukorpótlóként is alkalmazzák.

A fekete bodza

A fekete **bodza** hazánkban mindenhol előforduló terebélyes cserje. Népies nevei: bocfa, csete, fái bodza. Megtalálhatjuk az árokpartokon, útszéleken, az akácosokban, az erdőszéleken és – mivel a szennyezett levegőt jól tűri – a városokban is. 3-10 m magasra megnő, egyéves ágai zöldek, a többévesek szürke kérgűek. A terebélyes bokor vesszői ívesen lehajlóak, a vesszőket eltörve láthatóvá válik lág, fehér belük. Levelei sötétzöldek, az ágakon egymással szemben helyezkednek el, szélük fogazott. Virágai aprók, krémfehérek, jellegzetesen illatosak, a virágzat ernyős, tányér alakú. A termés fekete színű, csonthéjas bogyó. Régebben fontos festőnövény volt: a bogyóból különböző adalékanyagokkal barna, kék, ibolya, bíbor és fakókék, a levelekből pedig zöld festékanyagot készítettek. A fekete bodza virágaiból vízzel keverve, cukorral és citrommal ízesítve szörpöt készíthetünk, de a frissen szedett virágok a palacsintatésztába mártva ki is süthetők. Bogyói szederrel, almával vegyítve lekvár főzésére alkalmasak. A szárított virágaiból főzött teát meghűléses betegségek gyógyítására használják, mivel kiváló lázcsillapító, izzasztó és köhögéscsillapító. Jól használható enyhe hashajtónak, fájdalomcsillapítónak, immunerősítőként.

2. Egészíts ki a táblázatot a gyógynövényekről szóló szövegek alapján!

					a
	<i>fekete áfonya</i>	<i>madár-berkenye</i>	<i>fekete bodza</i>		
népies nevei				zabszilva	
élőhelye					
törzse					
		sötétzöld, páratlanul szárnyalt, erősen fogazott			
			apró, krémfehér		
	feketéskék, hamvas				
			palacsintat észtába mártva kisütik		
				vérnyomás-csökkentés	

Összesen	pont
-----------------	-------------

Értékelési útmutató

1. feladat		
A szövegből kikeresett információk, adatok, csoportosítások: 1-1 pont. 4. szint Segítséggel képes az információk rendszerezésével vázlatot készíteni adott szöveghez	a	11
5. szint Segítséggel képes az információk gyűjtésekor jegyzeteket, rendszerezésekor vázlatot készíteni.	b	1
6. szint Az információk gyűjtésekor, rendszerezésekor önállóan készít jegyzeteket, vázlatot.	c	1
Összesen		13 pont
2. feladat		
A szövegből kikeresett információk, adatok, csoportosítások: 1-1 pont.	a	32
Összesen		32 pont
Összesen		43 pont

A fejlesztés lépései			
Feladat sorszáma	Standard szint	Kompetencia (standard)	Elérhető pontszám
8.	4.	<p>Önállóan alkalmazza az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás alkotásának stratégiáit.</p> <p>A szöveg megértését önálló következtetéssel, lényegkiemeléssel, bizonyítja.</p> <p>Segítséggel képes az információk rendszerezésével vázlatot készíteni adott szöveghez.</p> <p>Képes szövegelemző műveleteket, valamint információkereső technikákat, adatok visszakeresése alkalmazni a különböző típusú, műfajú, nagyobb terjedelmű szövegekben.</p>	11 pont
		Összesen	11 pont
	5.	Segítséggel képes az információk gyűjtésekor jegyzeteket, rendszerezésekor vázlatot készíteni.	1 pont
		Összesen	12 pont
	6.	Az információk gyűjtésekor, rendszerezésekor önállóan készít jegyzeteket, vázlatot.	1 pont
		Összesen	13 pont
9.	5.	<p>Ismeri és önállóan alkalmazza az olvasást megértő folyamatot segítő technikákat: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása.</p> <p>A szöveg megértését önálló következtetéssel, lényegkiemeléssel, tartalommondással, vázlatírással bizonyítja.</p>	32 pont

		Önállóan alkalmazza az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás alkotásának stratégiáit.	
		Összesen	43 pont